

Ch. Bandelaire

VZTAHY

přel. Vl. Holan

Je chrámem příroda, kde živé sloupy jsou
a z hloubi nesou výš zmatená slova bolu;
člověk tam prochází jen háje ze symbolů,
jež zrakem důvěrným naň hledí nejednou.

Jak echa předlouhá, jež zdaleka se mísí
v jednotu hlubokou a temnou pro úkaz,
obšírnou jako noc a jako plný jas,
zvuk, vůně, barvy též včas odpovídají si.

A vůně svěží jsou tak jako těla dětí,
zelené jako luh, sladké jak hoboje,
– a jiné vzrušují, jsou štědré, triumf světí

s expanzí předmětů, v nichž nekonečno je:
tak ambra, kadidlo, benzoe, pižma dech,
jež slaví nadšení ducha i smyslů všech.

Ch. Bandelaire

Vztahy

přel. K. Čapek

Je chrámem příroda s živými pilíři,
jež slovy zmatenými někdy zahovoří;
v symbolů černé hvězdy se tu člověk noří,
jež na něj důvěrně svůj pohled zamíří.

Jak táhlé ozvěny, jež z daleka se mísí
v jednotě hluboké, dálné a temnotné,
rozsáhlé jako noc a jako světlo dne,
tak vůně, barvy, zvuky odpovídají si.

Jsou vůně některé svěží jak dětská těla,
jak louky zelené, sladké jak oboe,
bohaté, vítězné či porušené zcela,

v nichž nekonečných věcí rozpětí se skrývá,
jak ambra, kadidlo, mošus a benzoe,
ze kterých extáze smyslů i ducha zpívá.

CESTA

I

Pro dítě skloněné nad mapou, nad knížkami
jak jeho dychtění je vesmír bez konce.

Ach, jak je velký svět, když v záři lamp nás mání,
a jak je malíčký svět v naší vzpomínce!

Kdys ráno vyplujeme, mozek ohně plný
a srdce těžké hněvem, plno hoře v něm
a hořké touhy, idem po táhlém rytmu vlny
své nekonečno houpat v moři konečném:

jedni, kdo z bídné vlasti prchli bez loučení,
a druzí, kolebek svých hrůza, a pak my,
hvězdáři v očích kruté Circe utopení,
jež nebezpečnými nás mučí vůněmi.

Tož aby nebyli změnění ve zvířata,
prostorem, oblohou, světem se opijí,
až ostrý mráz a žhoucí slunce mčedžlatá
stopu po políbcích pomalu omyjí.

Než pouze ti, kdo jdou, jen aby šli už zase,
cestují vsutku; svým vedení osudem,
s lehým srdcem, jež balónu podobá se,
dí, aniž vědí proč, vždy znovu to své: Jdem!

Ti, jejichž touha má tvar oblak větrem hnanych,
a sní, jak nováček sní o kanónu rád,
o šířích rozkoších, měňavých, nepoznaných,
jimž nikdy lidský duch neuměl jména dát.

II

My, hrůzo! kroužíme jak vlček nebo koule
v jích poskocích a tanci; vždyť i ve spaní
zvědavost mučí nás a točí námi v kole
jak anděl zlý, jenž bičem slunce pohání.

Divná pouť náhody, kde cíl své místo mění,
a nejša nikde, může zde být jako tam,
kde člověk odpočinek hledá bez umlčení
a stále jako blázen běží bůhvíkam!

Je duše koráb, jenž svou Ikarii hledá;
hlas ná můstku zní: »Pozor! Pohléd do dálí!«
Žhoucí a šílený, hlas na stězni se zvedá:
»To láska . . . sláva . . . štěstí!« — Hrome, úskalí!

A každý ostružek, jež hlídka vidí kdesi,
hned eldorádo je slíbené osudem;
a obraznost, když už už zahýřiti chce si,
tam ráno nenajde než útes, a ne zem.

Ó chudák chimerických zemí věrný citel!
Jat má být v okovy či v moře uvržen,
ten plavec ožralý, Amerik objevitel,
jichž odrazy tuň moře činí hoří jen?

Tak starý obejda, šlapaje bědně v blátě,
nos ve vzduchu, si vysní ráje zářící;
zkouzleným okem zří Kapapu planout zlatě
všude, kde hnusný pelech bliká při svíci.

III

Úžasný poutníci! v svých očích psány máte,
jak moře hlubokých, příběhy dlouhých cest.
Otevřte paměť svých skříně přebohaté,
podivuhodné špetky z éteru a hvězd.

Bez páry, bez plachet my na cestu chcem vyjet.
Je v našich zálařích tak nužno. Nuže, sem,
na hladkém plátně našich myslí nechte míjet
vzpomínky plaveb svých i s jejich obzorem.

Tož co jste viděli?

IV

»Hvězdy na nebes báni;
píščiny viděli jsme, mořská proudění;
a přes otřesy zlé i náhlá ztroskotání
my často, jako zde, jsme byli znudění.

Nám sláva sluneční a moře fialová,
nám sláva zlatých měst, západů slavný třpyt
neklidnou chtivost v srdci zažihaly znova
do vábného se lesku nebo ponořit.

Ta nejbohatší města, nejskvělejší kraje
nebyly tajemné a svůdné jako ty,
jež staví náhoda, když s oblaky si hraje,
a vždy nás jala touha plná tesknoty.

Požitekem naše touha sílí jen a vzrůstá.
Touho, ty starý strome, jemuž výživnou
je půdou slast, co tvrdne tvoje kůra tlustá,
do slunce zírat blíž se haluze tvé pnou!

Ty strome veliký a nad cypríše stálý,
což věčně porosteš? – Tož pár črt s nesnází
do vašich žroutských alb jsme, bratři, nasbírali,
jimž krásné zdá se vše, co z dále přichází.

Modly jsme zdravili, jež sloní chobot měly;
a trůny jiskřící ve šperků nádhře;
paláce pohádkové, jejichž přepych skvělý
by, věřte, zruinoval vaše bankéře;

a šaty skvoucí, jež jsou opojením očí,
a ženy o zubech a nehtech barvených,
a kejklíře, kol nichž had lísavě se točí . . .«

V

A dál? co ještě dál?

VI

»Ó mozků dětinných!

Tož abychom to hlavní nenechali stranou,
my ždělí, aniž nás to hledat napadlo,
odshora dolů všude tutěž podívanou,
na nesmrtnelný hřích to nudné divadlo.

Hle žena, mrzký rab, jenž ješitný a hloupý
bez smíchu sebe ctí, bez hnusu miluje;
muž, hrubý tyran, prasák hltavý a skoupý,
rab rabův, ve stoce jenž stružkou kalu je;

kat, který hraje si, mučedník, který vzlyká,
a slavnosti, jež krev svou vůní koření,

jed moci znavující vládcce násilníka,
národ pod zvěstským jhem, jenž tone v nadšení;

pár náboženství, jež jako to naše věří
a lezou na nebe; a svatí asketi,
jíž, jako rozkošník se válí v měkkém peří,
v zíních a na hřebech si chtějí hovětí;

žvanivé chlubné lidstvo, géniem svým zpříté,
třešící jako vždy, v šíleném vzplanutí
křičící na boha v své agonii líté:
»Ó ty mně podobný, můj pane, klnu ti!«

A ti miň pitomí, šílenství milovníci,
by stádu unikli, jež osud stěsnal kol,
v opia nesmírného kln se vrhající!
— To světa celého je věčný protokol.«

VII

Vědění hořké, které z cest si přinášíme!
V tom světě malíčkém svých jednotvárných cest
dnes, večera, zítřka vždy svou vlastní tvář jen zříme:
to hrůzy oáza na poušti nudy jest!

Jít máme? zůstat? Jdi si, když ti srdce velí;
či zůstaň, můžeš-li. Ten schoulený a skryt,
ten běže unika bdělému nepříteli.

Tot čas. Jsou vytrvalci, jako Věčný žid
či apoštolé, co se nikdy nezastaví,
a přec jim nestací vlaků ni lodí let,
když v patách stíhá je ten honec nálehavý,
jejž jiní od kolebky znají zabíjet.

Až jednou stíhne nás a klekne na hřbety nám,
dál budem doufat a »Kupředu« volat zas,
jako když pluli jsme kdys do Číny či jinam,
v dál oči upřeny a větru vydán vlas,

po moři temnot se na dlouhou plavbu dáme
šťastni jak mladý poutník. Zdali slyšíte
ty hlasy čarovné, ty smutné hlasy známé,
jak pějí: »Tudy! Vy, kdo jísti toužíte

vonný plod Lotu! Zde je kraj ten, kde se sklízí
záračné ovoce pro srdce hladová;
pojdte se sladkostí zpít podivnou a cizí
tohoto odpůldne, jež navždy potrvá!«

Už víme po přízvuku, kdo to strásidlo je;
tam naše Pylady k nám pnou svá ramena.

»Pluj, pluj k své Elektrě osvěžit srdce svoje!«
dí ta, již druhdy jsme lbali kolena.

VIII

Ó smrti, čas je! Vzhůru, starý kapitáne!
Ta zem nás nudí, smrti! Dej už znamení!
Ať z nebe nebo z moře tma jak inkoust kane,
v nás srdce, které znáš, je plno záření.

Nalej nám svého jedu, by v nás síla vtekla!
my chceme, tak ten oheň v mozku páli nám,
vrhnout se do jícnu ať nebe, ať si pekla,
až na dno neznáma, a najít n o v é tam!